

KONGELIG NYTT ÅR!

H.M. Kongens nyttårstale nyttårsaften 2007

*Av Kundan Rockstad
post@levesant.no*

© Kong Harald under nyttårstalen ved årsskiftet 2007/2008 (Foto: Bjørn Sigurdson / Scanpix)

Med de store endringer som nå er på mange områder og plan både i det små og i det store så er vel ikke kongehuset noe unntak fra det som skjer, særlig når vi ser på hva Märtha kom ut med i 2007?

Tidligere så forbinder vel kanskje mange Kongens nyttårstale med Kjære Landsmenn, og så videre i samme stil...?

Men kongens nyttårstale for 2007 var etter undertegnede sin observasjon et overraskende innslag inn mot det nye og spennende året 2008. Som mange andre i lignende posisjoner i Norge kunne man tro at Kongen også har brukt en medierådgiver når noe skal fremføres offentlig, men når jeg leser igjennom talen så er det ikke hva man forbinder med media og dagspressen generelt som fokuserer på krig, vold, ulykker, konflikter og såkalte menneskelige skandaler.

Hvem er det som kanskje har vært samtalepartner for Kongen sin tale? Istedenfor å finne svar på dette lar vi heller nyttårstalen prate for seg og gi honnør til Kongen for en tale med en dybde, naturlighet, enkelhet og ydmykhet som man skal lete lenge etter, selv blant de som sier de tilhører et eller annet åndelig miljø.

Kongen prater et språk som alle forstår, han bruker bilder og lignelser som alle kan kjenne seg igjen i og han prater om både den indre og ytre verden som går på tvers av alle miljø og åndelig forståelse. Det ser ut til at han inkluderer og omfavner alle typer mennesker og grupper i både samfunnet og ute i den store verden.

Enklere enn Kongens nyttårstale kan det vel kanskje ikke gjøres?

”Vi kan selv velge om vi vil være Askeladden eller brødrene hans. Vi kan selv bestemme hvor vi skal stanse opp, hvem vi kan hjelpe og hva vi skal ta med oss på veien. Vi kan selv avgjøre om vi virkelig vil se menneskene rundt oss og høre historiene til dem som vandrer sammen med oss.”

- Kong Harald

Nedenfor er kongens tale gjengitt. Den er kopiert rett fra slottets nettside (www.kongehuset.no). Mine kommentarer står i kursiv:

Et årsskifte kan være en anledning til å se dagene som kommer med nye øyne. Alt for ofte går vi oss fast i gamle spor, og så glemmer vi å se etter mulighetene som tross alt er der.

Hvordan er det, stopper vi opp ærlig og oppriktig og ser på oss selv hvilket spor vi går i. Hva med mulighetene som vi glemmer eller ikke vil se p.g.a. at det er tryggest med det gamle og vi tør kanskje ikke ta noen sjanser på noe nytt?

Nyttårsaften gir oss mulighet til å stanse opp et øyeblikk og la tiden stå stille. *Klarer vi å stanse helt opp, bare et lite øyeblikk? Har vi bevisst kontakt med det stille i oss selv?*

Det hender noen ganger, når jeg går på jakt, at jeg drikker fjellvann rett av hendene. Av og til, når det er ekstra godt å leve, ønsker jeg at jeg kunne stanse tiden og holde den fast i slike skålformede hender.

Hva er det som er stille inne i oss, det som er tidløst og som vi ofte har en eller annen form for kontakt med når vi er ute i naturen?

Hvor ofte setter vi oss egentlig ned og tenker over hva vi fyller dagene våre med?

Lever vi sant i forhold til hva vi fornemmer og egentlig har lyst til å gjøre i livet vårt?

Hvor ofte haster vi ikke fra ett sted til et annet, uten å forstå at livet er det som ligger imellom? I stedet for å gjøre livet til en vandring, gjør vi det til en transportetappe mellom vugge og grav.

Nyter vi reisen og livet eller er vi bare fokusert på karriere, å ha mer, nye mål, større ambisjoner eller for noen det som kommer etter døden?

Vi kan selv velge om vi vil være Askeladden eller brødrene hans. Vi kan selv bestemme hvor vi skal stanse opp, hvem

vi kan hjelpe og hva vi skal ta med oss på veien. Vi kan selv avgjøre om vi virkelig vil se menneskene rundt oss og høre historiene til dem som vandrer sammen med oss.

Lytter vi egentlig til andre, eller hører vi bare litt etter? Ser vi virkelig potensial i andre rundt oss som Askeladden gjorde? Hvordan er vi på samarbeid med andre?

Mye i livet er viktig, men mon tro om vi ikke trenger å ta oss mer tid til å snakke sammen?

Snakker vi med eller om mennesker? Deler vi noe av oss selv når vi snakker sammen? Som den kjente presten Karsten Isaksen sa; “Prater vi i første person entall starter vi ikke en krig”.

I gamle dager hadde de butikken og kirkebakken, - møtesteder for den gode pratens skyld.

Da så vi hverandre, hadde øyekontakt og var i forbindelse med auraen til hverandre og ikke bare trådløs internett eller mobil. Hvordan er det med å ta seg tid til en prat utenfor både kontoret og hjemmet?

I dag har vi mobiltelefonen, ”Facebook” og ”chatte-rom”. Det er det samme hva det kalles, men vi trenger dialogen. Vi trenger den gode samtalen. Ja, vi trenger hele spekteret av samtaler, fra den store samfunnsdebatten – til den lille, lavmælte hverdagspraten. Det er gjerne slik at først når vi har snakket sammen, ser vi hverandre.

Er vi kanskje noen ganger forutinntatt om andre mennesker før vi har tatt en skikkelig prat?

Når jeg tenker etter, går mye av min tid med til å snakke med mennesker. Hvert år reiser jeg rundt i landet og møter et bredt utvalg av befolkningen.

Hvor stor bredde av befolkningen møter vi i hverdagen? Noe mønster her eller utvider vi horisonten noe?

Det er noe av det fineste og mest meningsfulle i hele kongegjerningen! Hver uke mottar jeg grupper og enkeltindivider til audiens på Slottet. Mange kom-

mer i embeds medfør. Av og til får jeg også besøk av noen som har et eller annet spesielt de vil ta opp med Kongen.

Tar vi oss tid til barn, partner, kolleger, naboer m.fl. som så gjerne vil prate om noe de vil ta opp med noen?

Enkelte ganger har folk sagt til meg at dette har de ikke snakket med noen andre om.

Er vi åpen og tilgjengelig for de som kanskje ikke har så mange å snakke med om sine innerste ting?

Nå er det ikke slik at jeg så ofte kan hjelpe, men en samtale har sin egen verdi. *Vi trenger vel ikke alle å leke “Mor Theresa”, men bare å lytte til noen kan være verdifullt, kanskje for begge parter?*

Jeg skal aldri glemme en liten gutt som en gang besøkte meg på kontoret, og som kunne fortelle om et liv som var litt ugreit.

Snakker vi med noen om ting som er litt ugreit?

Da noen etterpå kommenterte at han hadde vært så åpen, var svaret at han måtte jo det siden det var Kongen han pratet med!

Hvor åpen er vi når vi snakker med folk som vi kanskje ikke har møtt før?

Mange av oss har vel lest Halldis Moren Vesaas’ udødelige dikt ”Ord over grind”. Det er mange grunder og mange skigardder oss mennesker i mellom.

Er det noe vi kan se på når det gjelder grupperinger i vårt daglige liv, eller våre grunder til fremmede? Hvem i våre liv har vi satt opp grunder mot? Kan det være at vi er i eget “fengsel”, ingen kommer inn, men kommer vi ut?

Når ord beveger seg over slike stengsler, skapes det dialog. Mang en nabostrid eller konflikt kunne vært løst med noen forsonende ord over gjerdet. Noen ganger ser vi også at enkle ord kan bidra til å rydde av veien ting som har tynget i årevis.

Tar vi tak i gamle ting som tynger, i familie, på jobben, nabolaget, forhold m.m.?

”Fremmedhat, hverdagsrasisme og vold er en del av nyhetsbildet. Toleranse kan lovfestes, - men det er i menneskets sinn urett mot annerledes tenkende, har sin rot. Det er der kampen må vinnes.”

- Kong Harald

Når vi våger å gå nærmere våre medmennesker, er det gode muligheter for at vi vil være i stand til å se og forstå hverandre bedre. Det gjelder i alle forhold, enten det er i familien, i nabolaget eller i storsamfunnet. Noen ganger må vi akseptere at vi ikke klarer å møtes – men vi må aldri slutte å forsøke. Det det kommer an på er å prøve å misforstå hverandre så lite som mulig!

Er vi villig til å se på hva vi selv kan bidra til for å møte andre og prøve å unngå misforståelser?

Et godt og velfungerende samfunn forutsetter at vi klarer å ta vare på hverandre. Vi har sikkert alle en eller annen gang opplevd å være fremmed, og ikke kunne de uskrevne kodene.

Kanskje “måten” vi snakker på gjør at andre føler seg fremmed? Tenker også på når vi bruker “faguttrykk” og fine fremmedord. Hvilke uskrevne “regler” i vår familie, vår kultur, på vår jobb, i vår bygd eller by, eller ellers i våre liv forteller vi ikke hverandre klart og tydelig?

Selv fikk jeg i løpet av noen viktige barneår oppleve å være fremmed to ganger, - både da jeg kom til USA som flyktning under krigen, - og da jeg kom hjem igjen til Norge fem år senere. I slike situasjoner er det godt at noen bryr seg og at noen spør hvordan det går. Et inkluderende samfunn overlater ingen til seg selv.

Overlater vi andre til seg selv, eller gjør vi noe for å inkludere mennesker rundt oss?

Vår egen historie gir grunn til en viss ydmykhet i så måte. Det har ikke alltid vært like lett å være fremmed og annerledes i Norge, og våre lover har flere ganger blitt endret for å ivareta toleranse og menneskeverd. Det er nok å nevne den såkalte jødeparagrafen, hvor jøder i mange år ble nektet adgang til landet. I

dag er det andre grupper som kan føle seg uønsket og diskriminert.

Kan dette være noe som skjer i vårt miljø, og er det noe som vi sender ut av signaler slik at andre grupper føler seg uønsket og diskriminert?

Vi blir stadig minnet om at humanitet og gjensidig respekt ikke er noen selvfølge. Fremmedhat, hverdagsrasisme og vold er en del av nyhetsbildet. Toleranse kan lovfestes, - men det er i menneskets sinn urett mot annerledes tenkende, har sin rot. Det er der kampen må vinnes.

Hva tenker vi om andre og om hverandre?

Henrik Wergeland sier et sted: ”Folkets hjerter skulle være varme julebrød, honningfulle, nok for hele verdens nød, om den kommer som en gjest.”

Er vi i hjertet (åpen og varm) eller i hodet (kald og mental) når vi møter andre?

Neste år feirer vi at det er 200 år siden Henrik Wergeland ble født. Det var han som bar fanen høyest og gikk først i toget da jødene fikk adgang til Norge ble sikret. Fortsatt trengs fanebærere og uredde talsmenn for humanisme, frihet og rettferdighet, - som kan bidra til å skape dialog og forståelse på tvers av kulturer og landegrenser.

Hvor er det vi holder tilbake i forhold til nye mennesker med våre forutinntatte holdninger?

Jeg tror også det er viktig med økt kontakt på tvers av generasjoner. En jente på 17 år skrev nettopp i et avisinnlegg at hun skulle ønske at skillet mellom unge og gamle ikke var så stort. Hun ga uttrykk for et ønske om mer kontakt med eldre, i erkjennelse av at de som har levd en stund er levende historiebøker, med livserfaring og ressurser som unge kan ha glede og nytte av.

Setter vi pris på mennesker i annen alder enn oss selv og lytter vi virkelig til de? Grupperer vi andre “bare” etter alder med at de er for ung eller for gammel?

Det finnes også andre barrierer vi må hjelpe hverandre med å overkomme. En del mennesker i vårt land føler at de faller utenfor på grunn av psykisk sykdom, et rusproblem eller en opplevelse av å være annerledes. Vi må arbeide for å utvide rommet for “det normale”, slik at flere kan føle seg akseptert for den de er.

Hva er normalt for oss? Kanskje mange andre også er normale?

Vi er mennesker med ulike bagasje, utfordringer og ståsteder. Styrken i vårt demokratiske system ligger i at dette får plass – ikke bare i festtalene, men gjennom måten vi omtaler og behandler hverandre på.

Hvordan er det med vår måte å snakke om andre på? Hvordan behandler vi de såkalte andre på i vår egen hverdag?

Neste år skal det kulturelle mangfold stå i fokus i vårt land. ”Det kulturelle mangfold er like viktig for menneskeheten som det biologiske mangfold er for naturen”, heter det i UNESCOs erklæring. Forhåpentligvis vil året bidra til at man når ut til et bredt publikum, - og at man kan utvikle arenaer hvor mennesker møtes, og nye uttrykk skapes. Mangfoldsåret kan dermed bidra til å skape gode møteplasser for folk med forskjellig bakgrunn og sette i gang viktige samtaler på tvers av etablerte skillelinjer.

Hvilket mangfold omgås vi med i hverdagen? Utvider vi det eller tar vi bare vare på det kjente og gamle?

I en tid preget av internasjonalisering og en moderne folkevandring, utfordres vi til å leve sammen på nye måter. I våre nærmiljøer må vi lære å verdsette hver-

”Jeg hilser til alle dem som går inn i det nye år med tro på at det går an å kjempe for det som er sant og viktig, og som vil være fanebærere for kommende generasjoner og for vår felles fremtid.”

- Kong Harald

andres særpreg, og i våre institusjoner og organisasjoner må vi lære av hverandres fortellinger og tro. I møte med andre mennesker, kulturer og religioner, ser vi også klarere hvem vi selv er, hva vi må ta vare på og hvilke verdier vi selv vil bygge våre liv på.

Kan det være at verden rundt oss speiler noe og prøver å hinte noe om oss selv? Er vi villig til å lære noe av andre sine fortellinger og tro?

Å være menneske har alltid betydd at man må akseptere å være i forandring. Jo Nesbø sier det så fint i sin sang, ”Reisetips”: ”Bli ikke for lenge, jorden surrer rundt. I morgen er du gammel, og oppbrudd er sunt.”

Hva ville vi gjort hvis vi kun hadde 24 timer igjen å leve? Utsetter vi livet vårt?

Tidligere kunne vi ofte ha en opplevelse av at alt skjedde langt borte. Men verden har rykket inn på oss. Det meste henger sammen. På vår felles planet er vi helt avhengige av hverandre. Den eneste måten vi kan finne fornuftige løsninger på våre intersemotsetninger og forskjeller, - både mennesker og nasjoner i mellom, - er gjennom dialog.

Måten og hva vi snakker med til andre kan vel kanskje være et hint om hvordan vi snakker til og programmerer oss selv i vår indre verden?

Noe av det som naturlig nok bekymrer oss aller mest er klimaendringene. Vi kan ikke lenger overse alle signaler og advarsler. Sannsynligvis har menneskelig aktivitet ført til akutte klimaendringer allerede. Nå er tiden inne for et globalt ansvar og en felles kurs. Da er det behov for innsats på alle nivåer, fra statsledere til små miljøagenter, fra Nobelprisvinnere til ivrige naturvernere. Hvis det er en her og en der, vil det snart være tusener. Vi må aldri miste troen på at enkeltmennesker, som tør å stå opp for det de tror på, kan forandre verden.

Når alt henger sammen på alle plan så kan vi vel gjøre noe i det små da vi alle er på samme jord og i samme båt? Hva tror vi på og står vi opp for det eller vent vi på de andre?

En av grunnene til at jeg er litt optimist når det gjelder viljen til å redde kloden, er at vi alle, tross alt, er opptatte av våre egne etterkommere. Nye generasjoner skal følge etter oss.

Kanskje vi selv er de nye generasjoner hvis og/eller når vi blir født igjen på denne planeten? Hva vil vi skal være vårt omdømme på hva vi har bidratt til på denne kloden?

Om ikke annet, så får vi i alle fall gjøre vår innsats og forsvare jordens rettigheter for våre barnebarns skyld! Som bestefar erkjenner jeg at det er dem vi skal se inn i øynene og stå ansvarlig overfor. *Kan vi se oss selv i speilet og være tilfreds med innsatsen for vårt felles ansvar på vårt hjem jorden? Det er vel Gud's natur lov: "Som vi sår skal vi høste"?*

Den amerikanske folketaleren Les Brown forteller en historie om en liten gutt som ble jult opp av skolens bølge. Da bølgen satte seg oppå ham og presset ham mot bakken, sa den lille gutten: ”Du holder meg nede, men inni meg står jeg oppreist!”

Er vi i kontakt med det inne i oss som ingen andre kan ødelegge? Hvordan tar vi vare på det og ikke minst deler det med andre i vår hverdag?

Hva som enn skjer, må vi prøve å stå oppreist inni oss. Verden kan være både urettferdig og vanskelig, men ingen må ta fra oss følelsen av at vi er verdifulle og at vår innsats er viktig. La meg i kveld få hilse til dem som sliter med å stå oppreist og som opplever at livet akkurat nå ikke er så greit.

Tar vi en liten samtale med de som ikke har det så greit? Eller deler vi litt av oss selv? Hva svarer vi vanligvis når noen

spør om hvordan vi har det, er vi helt åpen og ærlige?

Jeg hilser også til alle dem som går inn i det nye år med tro på at det går an å kjempe for det som er sant og viktig, og som vil være fanebærere for kommende generasjoner og for vår felles fremtid.

Hva er egentlig viktig i vårt liv, hvis vi kjenner etter på den dype anelsen?

På årets siste dag vil jeg sende en spesiell hilsen til alle nordmenn som befinner seg i utlandet.

Eller kanskje vi bare befinner oss utenfor oss selv? Vårt hjem er kanskje hvor hjertet er - og hvor er det? Er vi her og nå, tilstede i eget liv, også sammen med andre?

En ekstra varm tanke går til våre norske soldater og offiserer som utfører sin tjeneste i Afghanistan og i andre fredsbevarende styrker rundt omkring i verden!

De som skal ordne fred, har de egentlig fred med seg selv og relasjoner rundt seg? Hvordan søker vi fred på alle plan? Hvordan er fruktene i hver vårt fredsarbeid?

Jeg ønsker dere alle et godt nytt år! *Hvor ofte ønsker vi hverandre godt, og mener vi virkelig det?*

Kan nyttårstalen til Kongen hjelpe oss til å se på eget liv for en dypere selv-innsikt i dette nye året? Kan denne talen minne oss på noe...?

I stedet for å henge bilder av kongen på veggene som man ser en del plasser så kunne det kanskje være en ide å henge opp Nyttårstalen for 2007 i ramme som en påminnelse om viktige temaer sagt med enkle og kloke ord, og ikke med store ord som folk i potensielle maktposisjoner bruker i både politikk, religioner og i media?

Takk til Kongen for mange kloke og gode ord, fra Kundan Rockstad, Hedalen i Valdres. •

Kundan kan nås på tlf. 913 58 873 og nettside: www.palmreading.no